

Сценарий 2. Колективна отбрана на територията на съюзник/съюзници

Разработил: полковник доцент Георги Димов

Етикет на ситуационен сценарий: „Капаните на тръбите“*

Географски обхват – Черноморски регион

Характер на конфликта – Отбрана на територията на страна–членка на НАТО по силата на чл.5 от Вашингтонския договор

Интензитет – Среден, с възможност за прерастване във висок

Съюзна подкрепа – Провеждане на отбранителна операция от НАТО

Равнище на заплахата – Средно, с възможност за ескалация

Равнище на амбиция – Участва в съюзна отбранителна операция с основната част от декларираните за Съюза сили

Задача на ВС – Участие в съюзна отбранителна операция

Основни операции – Съюзна отбранителна операция

Контингент – Една бригадна група и една фрегата

Обща обстановка

Перспективата на 2025 г. ще бъде белязана с резултатите от предприеманите от 2006 г. вътрешни колективни усилия за преодоляване на противоречията във визията за бъдещето на европейския проект – противоречия както между елитите, така и между елитите и собствените народи. Новият европейски договор ще намери баланса между федерализма и мощта на единното правителство и народопсихологията и политическия популизъм на „модерния национализъм“. По отношение на политиката на сигурност композицията от обективно различните скорости на развитие на отделните държави и ефектите на глобализацията върху икономическото и политическото развитие вероятно ще доведат до концентриране на ЕС върху сигурността на границите. През следващите 15 години европейският проект ще се развива предимно вътрешно с цел хомогенизиране на политическото, икономическото и социалното пространство. За това е необходима сигурност по периферията и стабилност в съседните региони. Сигурността по периферията предполага специални колективни усилия за поддържане на стабилността на обществата и управлението и инвестиции в капацитета на организациите от сектора за сигурност да посрещнат рискове и заплахи с континентално значение. Стабилността на съседните региони предполага конструктивна обща външна политика, избягваща конфронтацията, но и достатъчно безкомпромисна по принципните въпроси на правата на човека и цивилизованото поведение в международните отношения.

В този контекст през 2025 г. България ще се окаже на границата на два интеграционни проекта и между две регионални стратегии. Безспорно, развитието на България в най-голяма степен ще зависи от бъдещето на европейския проект – неговата ориентираност и динамичност ще определят както характера на вътрешнополитическото и икономическите процеси в страната, така и основните параметри на политиката на сигурност. В същото време влиянието на процесите в потенциалната зона на руския интеграционен проект върху България също е неизбежно. Към 2025 г. пространството между Балканите и Централна Азия ще бъде с население около половин милиард, потенциал за търговски оборот от над 300 млрд щ.д. и се очертава като съседния на Европа регион с най-сериозен потенциал за икономическо развитие през следващите петдесет години

Страните от постсъветското пространство са обхванати в различна степен от руското влияние, но повечето остават политически и икономически недоразвити. Украйна страда от сходни на Русия проблеми. Страната е изоставила президентското управление за сметка на парламентарното, но развитието ѝ като европейска държава е все още неясно – в случай на де факто затваряне на вратата на Европа вероятността да попадне окончателно в орбитата на Русия е голяма. Кавказкият регион продължава да страда от разделение и

* Наименованието на етикета е поставено от редактора.

дълбока икономическа стагнация – местните държави зависят изключително от влиянието на и доставките от ЕС и Русия съответно. В Централна Азия най-устойчиво и балансирано е развитието на Казахстан. В останалите държави режимите са авторитарно-ислямистки. Националистическата реторика пречи на установяването на конструктивни регионални отношения. Най-силно развито е прякото военно сътрудничество с Русия – в редица случаи то е водещо.

Страните от постсъветското пространство все още не са самостоятелни фактори в международните отношения на сигурност. Създадената преди две десетилетия Организация на договора за колективна сигурност практически е обезсилена, защото заплашва да въвлече Русия в безкрайни двустранни и регионални спорове и конфликти. Шанхайската организация за сътрудничество се утвърждава като компромис на Русия към Китай за допуск до своето непосредствено геополитическо пространство.

Регионът се намира под натиска на китайската експанзия на имигрантско, икономическо и стратегическо равнище. Големите мюсюлмански държави от района на Персийския залив осъществяват мащабна духовна и образователна експанзия на радикални интерпретации на исляма.

Основните актьори в това пространство – САЩ, Турция, Русия и ЕС имат в една или друга степен разработени и експериментирани стратегии за развитие и усвояване на региона. Съществуват обаче принципни разлики между интересите им към черноморско-каспийския регион, които неизбежно ще повлияят на възможните развития в бъдеще:

Турция традиционно гледа на Черно море от военноморска и комерсиално-морска гледна точка. В това отношение Турция се явява като защитник на статуквото в колкото е възможно по-широко пространство около Черно море. Първият опит на Турция да установи свои интеграционен проект беше през 80-те с крайно противоречивата концепция за „общата родина от Адриатическо море до Великата китайска стена“. Вторият е опит за „икономизиране на концепцията за широката черноморска зона“ чрез проекта Черноморско икономическо сътрудничество. Институционализирането на региона е добра идея за Турция в опитите ѝ да изпревари разширението на Европейския съюз. Поради това проектът е положително подкрепен и от Русия – в Москва чудесно знаят, че Турция има нисък капацитет за положителна експанзия в един регион между Сараево и Владивосток. Всяко възпиране по-нататъшното придвижване на европейския интеграционен проект на изток е добро дошло за двете страни. Поради това „широкото черноморско пространство“ е единственият регион и стратегически въпрос, по който Турция и Русия имат съвпадащи интереси и са постигнали приемлив исторически компромис. Поведението на Турция ще се промени коренно с приближаване на членството в ЕС или с отказа на Турция от свой европейски проект.

Руският подход се промени през последните 15 г. след приключване на военноморското присъствие в Средиземно море. Сега фокусът е върху недопускане на САЩ и НАТО в акваторията на Черно море (което съвпада с турския интерес) и съхраняване на опциите за доминиране на морската търговия през Проливите (трафикът на танкери през Босфора всъщност е над 75% за и от Русия) и по този начин – недопускане на създаване на регионално политико-икономическо-военно обединение в зоната на Черно море под ръководството на САЩ или ЕС. Към 2020–2025 г. Русия ще има някои преимущества в постсъветското пространство на региона – ще бъде основен, макар и не единствен търговски партньор поради вероятното повишение на покупателната способност на населението, ще дава работа на милиони икономически емигранти и временни работници поради необходимостта от разработване на нови източници на суровини, ще осигурява армиите на отделните страни с въоръжение и военна екипировка, ще осигурява някои от техните потребности за военна сигурност като противовъздушна отбрана, въздушен контрол, ще се опитва да представлява общите интереси пред международни институции и форуми.

САЩ гледат на региона като (1) на свързващ елемент между Централна Азия и опорните им бази в Европа, (2) военновъздушна и сухопътна врата към широкия район на Персийския залив, (3) елемент от стратегията им за ограничаване на Русия на запад и юг и като на (4) много важен аспект от създаването на про-американски блок в Източна Европа. Поддържането на демократичните промени и придвижването към пазарна икономика на бившите комунистически държави в региона и привързването им към евроатлантическата платформа на политическо и стратегическо поведение е дългосрочна цел

на САЩ. Тя се проектира както по отношение възпирането на Русия от ревизионистични амбиции в постсъветското пространство, така и по отношение на бъдещото съперничество с експанзията на Китай на запад. Борбата с тероризма в Средна Азия и възпирането на ядрените държави персийско-индийския регион също предопределят стратегическия интерес на САЩ от начина, по който се развива регионът. Ангажирането на САЩ с диверсификацията на източниците на петрол и газ към източно и западноевропейските съюзници също е определящ поведението им мотив и в перспективата 2025 г. Освен това, САЩ са принудени да търсят резервен вариант при евентуална загуба на Турция като пивотна държава в региона.

Европейският съюз е заинтересован от региона от гледна точка (1) на енергийната сигурност, (2) като филтър на терористични и криминални заплахи от изток и югоизток и (3) като удобен буфер или резервен вариант за отношенията с Русия и Турция. Европейската политика на съседство има проекция върху целия регион, а комуникацията на Европейската комисия „Черноморска синергия – нова инициатива за регионално сътрудничество“ от 11 април 2007г. е опит да се заявят европейските интереси и цели за развитие (усвояване) на региона. Интересите и равнището на амбиции на европейските държави по отношение на региона като цяло обаче са твърде неравномерни, за да се очаква стратегическа промяна през следващото десетилетие. Със задълбочаване на енергийните проблеми към 2025 г., както и с приближаване към развързка по членството на Турция появата на консолидирана стратегия и системна политика за осъществяването ѝ е много вероятна.

Страната Мазура е нов член на НАТО и граничи с няколко кавказки страни. В тази страна има ясно изразено етническо разделение на населението и напрежение между етническите групи. Мазура е членувала в Съюз на кавказките страни (СКС) и дълго време под натиска на останалите държави от съюза не е могла да поеме по самостоятелен път на развитие, въпреки своето желание за това. След редица, включително въоръжени сблъсъци страна успява да извоюва независимост.

Спорът между страните в кавказкия регион се разгаря наново след разкриването на нефтено находище в долина Батуми, голямо част от която принадлежи на Мазура. На етническа основа се цели отцепване на част от територията на страната.

Върху Мазура се нагнетява напрежение по всички възможни начини, произтичащи от бившия регионализъм, традиционния в тази част на света национализъм и чрез силните политически личности на деня.

Засилва се трафикът на оръжия и се формират партизански групи във и около спорните територии.

НАТО има изготвен план за отбрана на кавказкото стратегическо направление.

Страховете от възможна окупация на част от територията на страната карат правителството на Мазура да настоява пред НАТО за разполагане на войски за отбрана на страната по силата на чл. 5 от Вашингтонския договор и за намаляване на напрежението в региона.

С началото на прехвърляне на войски на НАТО въоръжени формирования на СКС бързо пресичат границата на Мазура и овладяват част от спорните територии в долината Батуми. Това става факт поради невъзможността на въоръжените сили на Мазура да спрат агресията.

Веднага след окупацията НАС заповядва развързване на NRF на територията на Мазура и подготовка на корпуса за бързо реагиране с RRC.

Към България е предявено искане за подготовка и предоставяне на 1 бригадна група като част от формираща се многонационална дивизия и 1 фрегата за участие в охраната на Черноморските комуникации.

География на района

Долината Батуми е по продължение на държавната граница между Мазура и страните от кавказкото сътрудничество, разположена в пространството между Каспийско и Черно море. Тя е заобиколена от сравнително високи планини – на север от Големите кавказки планини, а на юг от Малките кавказки планини. Едноименната река протича през средата на долината и се влива в Каспийско море. Реката Батуми е най-голямата река в долината. Нейната източна част с дължина около 500 км е плавателна.

По-голямата част от територията на Мазура е със силно пресечен планински релеф. 75% от страната са планини, с изключение на малката крайбрежна ивица с Черно море на север и едно хълмисто плато – на юг.

За разлика от Мазура страните, членуващи в Кавказкия съюз, са предимно равнинни, където надморската височина средно не надвишава 300 м.

Климатът в района е умерено-континентален. Средните януарски температури варират около -5 °С, а през лятото средните температури са около +23 °С. В планините времето е по-студено през зимата и се отличава с дебела снежна покривка. Участъците край морето имат изразен влажен субтропичен климат.

В инфраструктурно отношение районът е добре развит. Мазура притежава повече от 10 000 км жп пътища, около 42 000 км основни пътища, по-голямата част от които – 27000 км, павирани. Другите страни в региона имат също добре развърната пътна и жп мрежа, която обаче от години е слабо поддържана и често създава проблеми.

Мазура има 4 големи пристанища на Черно море. Всяко едно от тях е в състояние да приема и обслужва океански съдове. Страната притежава и двадесетина летища, които са в състояние да приемат тежки самолети. Летищата след подписването на договора за членство в НАТО са с двойно предназначение – гражданско и военно. Две от летищата са със статут на международни и са разположени в западната и южната част на страната.

Стратегия на източника на заплахата

СКС притежава въоръжени сили с целия спектър от конвенционални способности. Готовността на съюза е предимно във водене на традиционни военни операции по суша и операции за отбрана на крайбрежната ивица. Войските им са снабдени с модерни екипировки, а доктрините им са базирани на бившия Съветски модел.

Сухопътните войски на страните от кавказкия съюз наброяват над 255 000 активен състав, управлявани организационно от щабове на 2 полски армии и 5 щаба на корпусно ниво. Има данни за наличието на:

- 2 бронетанкови дивизии; 8 механизирани дивизии; 2 пехотни дивизии; 8 механизирани бригади; 4 пехотни бригади; 1 въздушнопреносима бригада; 1 бригада специални сили; 7 артилерийски бригади; 7 бригади за противовъздушна защита; 1 полк с 40 бойни вертолета; 4 ракетни бригади (ОТР); 4 инженерни бригади.

ВВС възлизат на около 56800 личен състав, организирани в:

- 14 бойни ескадрили за авиационна поддръжка на СВ; 6 ескадрили изстребителна авиация; 2 ескадрили за патрулиране на морските пространства; 1 ескадрила тежко-товарни самолети; 2 ескадрили лекотоварни самолети; 2 ракетни дивизиона за ПВО.

ВМС съставляват 22000 души и около 40 морски съда, както следва:

- 3 разрушителя; 8 фрегати; 8 леки ракетни катера; 4 бързи патрулни катера; 2 миночистача; 2 снабдителни кораба; 9 дизелови подводници.

Въоръжените сили на Кавказкия съюз разполагат с почти 350 000 резерв от наборници, завършили 18-месечна подготовка през последните 6 години. Този състав може да формира няколко дивизии и да подсилва периодично активните формирования. Важно е да се отбележи, че резервът разполага с по-стари образци оръжия, някои от тях морално остарели.

Освен това в страните от СКС разполагат на своя територия с 40 000 добре въоръжени и обучени на професионално ниво вътрешни войски. Те са много маневрени и в състояние да водят операции с ниска интензивност.

Център на тежестта.

За СКС се определя като център на тежестта обществената подкрепа на идеята за възстановяване на доскоро съществуващите права за общо ползване на долината Батуми. Вярата, че природните ресурси, съдържащи се в спорната територия, рязко ще повишат развитието на икономиките в СКС, осигурява тази най-широка обществена поддръжка.

Критични точки.

СКС се стреми да спечели международна подкрепа за присъединяване на окупираните територии от долината Батуми, базирайки се на исторически твърдения за етническата принадлежност на долината към СКС. Критична остава позицията за контрол на територията до намирането на дипломатическо решение на спора.

Стратегия на НАТО

Мисия на съюзниците е да се предотврати по-нататъшно окупиране на територии и възстановяване на международно признатите граници.

За целта НАТО развърща формирания от силите за реагиране по възможно най-бърз начин на територията на Мазура, в дълбочина на изградената отбрана. В последствие съюзническите сили във взаимодействие с Мазурските въоръжени сили осигуряват отбраната на териториите – неокупирани от войските на СКС, и осигуряват въздушно превъзходство в театъра на операциите. Защитата на морските комуникации до бреговете на Мазура, както и издигането на морска блокада за страните от СКС е задължително. Подготовката и провеждането на настъпателна операция за освобождаване на окупирани територии е логическо следствие за постигане на политическите цели. Изграждането на буферна зона по протежение на границата на Мазура с останалите кавказки страни и провеждане на операция за възстановяване на мира единствено могат да осигурят траен и стабилен мир в региона. Мироподдържащата операция се предвижда да включи в своето съдържание и множество хуманитарни операции.

Център на тежестта е единството на страните членки за осигуряване на териториалната цялост на всяка една от тях при заплахи от всякакъв вид.

Критични точки са отбраната на Мазурските въоръжени сили по протежение на окупирани територии и осигуряването на достатъчно войски от другите страни – членки на НАТО, преди въвеждането на резерви от страна на СКС. Времето за развърщане на войски от НАТО е критично за разрешаване на конфликта.

Национална стратегия

Мисия за България е да осигури определените войски на НАТО за подпомагане изпълнението на съюзническата мисия и осигури сигурност и стабилност за развитието на националната икономика.

Задачи за въоръжените ни сили

1. Произтичащи задачи за българските въоръжени сили:

- Развърщане на контингента в театъра на операциите и след изпълнението на мисията – завръщане в страната;
- Логистично осигуряване на контингента.
- Получаване, събиране, обработка и разпространение на разузнавателна информация.
- Предприемане на действия за коопериране с цивилното население в зоната на операциите.
- Осигуряване на непосредствена защита на района (районите) за разполагане на сухопътния компонент срещу атаки.
- Евакуиране на ранени и повредена техника.

2. Задачи по подразбиране.

- Повишаване готовността на системата за ПВО.
- Надграждане на системата за ранно предупреждение.
- Засилване охраната по държавните граници и инфраструктурните обекти (летища, пристанища, комуникационни възли, енергийни централи и др.)
- Подготовка (обновяване) на план за частична мобилизация.
- Осигуряване на национален елемент в общата система за командване и управление.
- Провеждане на информационна операция на територията на страната и в зоната на операциите за защита на елементите от системата C4ISR.
- Координиране действията на въоръжените сили с други държавни институции.
- Осигуряване на необходимите комуникации за войски на НАТО на територията на страната.